

ב"ה

חוברת לימוד • פרשת וילך

האם הגעתי

מה למדים ממושה על השגיי החיים

Did I Arrive

What We Learn from Moses

רבי"ה

RB Y"H

להפצה המונית • אין זכויות מחבר

For free mass distribution • No copyright

פתיחה

לא-אוכל עוד לצאת ולבוא

I can no longer go out and come in

לא קם נביא כמשה

No prophet arose like Moses

“ולא-קם נביא עוד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יָדָעוּ ה' פָּנִים אֶל-פָּנִים.”

דברים ל"ד, י'

“And no prophet arose again in Israel like Moses, whom Hashem knew face to face.”

Deuteronomy 34:10

מֹשֶׁה הוּא הַדְגְּמָה הָעֲלִיוֹנָה בַּתּוֹרָה לְאָדָם שֶׁפָּעַל בְּשֵׁנֵי הָעוֹלָמוֹת.

הוּא עָלָה אֶל הָהָר וְיָרַד אֶל הָעָם. קִבֵּל וְהוֹרִיד. שָׁמַע וְדִבֵּר. פָּעַל בְּעֲלִיוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים.

Moses is the Torah's supreme example of a human being who acted within both realms.

He ascended the mountain and descended to the people. He received and brought down. He heard and spoke. He acted within the upper and lower realms.

לְצֵאת וּלְבוֹא

To Go Out and to Come In

“בֶן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנִכִּי הַיּוֹם לֹא־אוּכַל עוֹד לְצֵאת וּלְבוֹא.”

דברים ל"א, ב'

"I am one hundred and twenty years old today; I can no longer go out and come in."

Deuteronomy 31:2

הַתּוֹרָה יְכוּלָּה הִיָּתֵה לומר שְׁמוֹשָׁה הַזָּקִין. אֲבָל הִיא מְשַׁתְּמֶשֶׁת בְּשֵׁתִי פְעֻלּוֹת:
לְצֵאת – וּלְבוֹא.

בְּדֶרֶךְ הַסּוֹד אֶפְשָׁר לִרְאוֹת בָּהֶן תֵּאוּר שֶׁל כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם.

לְצֵאת מִמְדִּרְגָּה אַחַת. לְבוֹא אֶל מְדִרְגָּה אַחֶרֶת. לַעֲלוֹת מִן הַתַּחְתּוֹנִים. וּלְשׁוּב
וּלְהוֹרִיד אֶת הַשֹּׁפֵעַ לַמָּטָה.

The Torah could have said that Moses had grown old. Instead it uses two actions: to go out — and to come in.

Through the language of Sod, these words can describe the entire work of man.

To leave one level. To enter another. To ascend from the lower realm. And then return and bring the shefa downward.

רצוא ושוב

Running and Returning

”והחיות רצוא ושוב.”

יחזקאל א', י"ד

“And the living beings ran and returned.”

Ezekiel 1:14

רצוא – תנועה כלפי מעלה. שוב – חזרה למטה.

Ratzó — movement upward. Shov — return downward.

האדם אינו נשלח לעולם כדי לברח ממנו. העליה אינה סוף התהליך.

משה עולה אל ההר – אבל אינו נשאר שם. הוא יורד עם התורה.

Man is not sent into this world in order to escape from it. Ascent is not the end of the process.

Moses ascends the mountain — but he does not remain there. He descends carrying Torah.

האדם אינו רק מקבל מלמעלה

Man Does Not Only Receive from Above

כאן נמצא החדוד הקבלי. האדם אינו רק מקבל מן העליונים. הוא גם פועל בהם.

Here lies the Kabbalistic refinement. Man does not merely receive from the upper realms. He also acts upon them.

בְּלִשׁוֹן הַסִּבְכָּה – הַעֲלָאת מַ"ן וְהוֹרֶדֶת מַ"ד. הַפְּעָלָה מְלַמֶּטָה עוֹלָה, מְעוֹרֶרֶת פְּעָלָה
בְּעֲלִיּוֹנִים, וּמַשֵּׁם חוֹזֶרֶת הַשְּׁפָעָה לְמַטָּה.

*In the language of Kabbalah — the raising of mayin nukvin and the descent of mayin duchrin.
The action from below rises, awakens movement in the upper realms, and from there influence
returns downward.*

תַּחְתּוֹנִים ← עֲלִיּוֹנִים ← תַּחְתּוֹנִים

Lower realms ← upper realms ← lower realms

לְכוּ הָאָדָם אֵינוֹ רֹכֵס הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ. הוּא מְפַעֵל אֶת הַדֶּרֶךְ.

Therefore man does not merely walk upon the path. He activates the path.

הָאָדָם אֵינוֹ עוֹלָה פְּדֵי לַעֲלוֹת

Man Does Not Ascend Merely to Ascend

הָאָדָם עוֹלֵל לְחֹשֶׁב שֶׁהַמַּטָּרָה הִיא לְהִגִּיעַ – לְהַשְׁגָּה, לְמַדְרָגָה, לְדִבְקוּת.

אָבֵל עֲבוֹדַת הָאָדָם אֵינָה רֹכֵס לְהִגִּיעַ. הִיא לַפְּעַל.

לַעֲלוֹת וּלְהוֹרִיד. לְקַבֵּל וּלְהַשְׁפִּיעַ. לְבָרֵךְ וּלְתַקֵּן.

Man may imagine that the purpose is to arrive — at attainment, at a higher level, at devekut.

But man's work is not merely to arrive. It is to act.

To ascend and bring downward. To receive and bestow. To clarify and repair.

מֹשֶׁה — הַעֹלֶה וְהַמּוֹרִיד

Moses — The One Who Ascends and Brings Down

”וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל־הָאֱלֹהִים.”

שמות י”ט, ג’

“And Moses ascended to Elohim.”

Exodus 19:3

וְאַחֵר כֵּן

”וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר אֶל־הָעָם.”

שמות י”ט, י”ד

“And Moses descended from the mountain to the people.”

Exodus 19:14

זֶהוּ מֹשֶׁה: עֹלֶה, מְקַבֵּל, יוֹרֵד, מְבִיא.

This is Moses: he ascends, receives, descends, brings.

אֵלּוּ הֵיחָד הַמְּטָרָה בַּרְמִיזָה מֹשֶׁה – הֵיחָד יָכוֹל לְהַשְׁאִיר בָּהָר. אֲבָל מֹשֶׁה אֵינוֹ עֹלֶה
בְּשִׁבְלֵי מֹשֶׁה. הוּא עֹלֶה כְּדֵי לְהוֹרִיד.

If the purpose had been merely Moses’ own attainment, he could have remained upon the mountain. But Moses does not ascend for Moses. He ascends in order to bring down.

מֹשֶׁה לֹא נִכְנַס לָאָרֶץ

Moses Did Not Enter the Land

וְכָאן הַפְּרִדּוּקֶס. מֹשֶׁה מוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מוֹלִיד אוֹתָם אַרְבָּעִים שָׁנָה, מְבִיא אוֹתָם עַד גְּבוּל הָאָרֶץ – וְהוּא עֲצָמוֹ אֵינוֹ נִכְנָס.

And here is the paradox. Moses brings Israel out of Egypt, leads them for forty years, brings them to the border of the Land — yet he himself does not enter.

אִם כָּל מִשְׁמַעוֹת הַדֶּרֶךְ הִיְתָה הַהֲגָעָה – זֶה הָיָה נִרְאָה כְּכִשְׁלוֹן. אֲבָל הַתּוֹרָה אֵינָה מְסַיֶּמֶת בְּמָה שְׁמוֹשֶׁה לֹא הִשִּׁיג.

If the entire meaning of the path were arrival, this would appear to be failure. But the Torah does not conclude with what Moses did not attain.

”וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל-יִשְׂרָאֵל.”

דברים ל"ד, י"ב

“And for all the mighty hand and all the great awe which Moses performed before the eyes of all Israel.”

Deuteronomy 34:12

אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה. לֹא רַק לָאֵן הַהֲגָעָה – אֲלֵא מַה פָּעִלְתִּי.

“Which Moses performed.” Not only where you arrived — but what you caused to happen.

הָאֵם הַהֲגָעָתִי — אוֹ מַה פָּעִלְתִּי

Did I Arrive — or What Did I Cause

זֹאת הַשְּׁאֵלָה. לֹא רַק: לָאֵן הַהֲגָעָתִי. אֲלֵא: מַה פָּעִלְתִּי.

This is the question. Not only: where did I arrive. But: what did I cause to happen.

מה בִּרְתִּי. מה תִּשְׁנֶנִּי. מה הוֹרֵדְתִּי מִן הַכֶּחַ אֶל הַפַּעַל. מה הַשְׁתַּנָּה בְּעוֹלָם בְּגִלְל פְּעֻלָּתִי.

What did I clarify. What did I repair. What did I bring from potential into actuality. What changed in the world because of my action.

וּבִדְרוֹ הַסְבֵּלָה – מה פְּעֻלָּתִי לֹא רַק בִּפְתִּיחוֹנִים, אֲלָא גַם מה עוֹרְרֵתִי בְּעִלְיוֹנִים.

And through the Kabbalistic understanding — not only what did I act upon below, but also what did I awaken above.

הַתְּקוּן אֵינוֹ תָּמִיד הַתּוֹצָאָה שְׂרוּאִים

Tikkun Is Not Always the Result a Person Sees

יֵשׁ פְּעֻלוֹת שֶׁהָאָדָם מֵתְחִיל וְאַחֵר מְשֻׁלִּים. יֵשׁ שֶׁהַכְּלִי נִבְנָה עֲכָשׁוּ וְהַשְּׁפַע מֵתְגַלֶּה אַחֵר כָּד. יֵשׁ שֶׁהָאָדָם זֹרֵעַ וְאַחֵר קוֹצֵר.

There are actions one person begins and another completes. Sometimes the vessel is built now and the shefa is revealed later. Sometimes one person plants and another harvests.

אֵין זֶה אוֹמֵר שֶׁהָרֵאשׁוֹן לֹא הִשְׁלִים. יִתְכַּן שֶׁזֹּאת בְּדִיּוֹק הִיָּתָה הַשְּׁלִיחוֹת שָׁלוּ.

That does not mean the first person failed to complete his work. It may be that this was precisely his mission.

הַמַּעֲשֶׂה הַיָּשָׁר — לֹא תוֹצָאָה הַתְּלוּיָה בְּאַחֵרִים

Right Action — Not an Outcome That Depends on Others

כְּשֶׁהָאָדָם בּוֹנֶה אֶת חַיָּיו עַל מַה שֶׁהוּא עֹצְמוֹ עוֹשֶׂה בְּיָשָׁר – וְלֹא עַל תּוֹצָאָה שֶׁתְּלוּיָה בְּאַחֵרִים – נִפְתַּחַת לְפָנָיו אֲפָשְׁרוֹת שֶׁל סְפוּק עֲצָמֵי גְבוּהַ יוֹתֵר, וְחַיָּיו אֵינָם מוֹקְרִים עַל אַחֵרִים.

When a person builds his life around what he himself does in righteousness — and not around an outcome that depends on others — a higher possibility of inner fulfillment opens before him,

and his life is not wagered on others.

הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת שֶׁהַהֲתַנְהָגוּת וְהַמַּעֲשֶׂה הֵם הַנִּמְדָּדִים. לֹא מְרַאֵית הַתּוֹצֵאָה. וְלֹא אֲשֻׁלֵּית הַתּוֹצֵאָה.

The Torah teaches that conduct and deed are what count. Not the appearance of an outcome. And not a false perception of the outcome.

מֹשֶׁה לֹא נִכְנַס לָאָרֶץ. הַתּוֹצֵאָה הַזֹּאת לֹא הִיְתָה בְּיָדוֹ. וְאִף עַל פִּי כֹן הַתּוֹרָה מְסַיֶּמֶת בְּמַה שֶׁעָשָׂה – לֹא בְּמַה שֶׁלֹּא הִשִּׁיג.

Moses did not enter the Land. That outcome was not in his hands. Yet the Torah concludes with what he performed — not with what he did not attain.

מִסְקָנָה — לִיצֵאת וְלָבוֹא

Conclusion — To Go Out and Come In

לֹא קָם נָבִיא כְּמֹשֶׁה. וְדוֹקָא מֹשֶׁה מְלַמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁהַדֶּרֶךְ אֵינָה נִמְדָּדֶת רַק בְּשִׂאלָה “הֲאִם הִגַּעְתִּי” – אֲלָא גַם “מָה פָּעַלְתִּי”.

No prophet arose like Moses. And precisely Moses teaches that the path is not measured only by the question “Did I arrive” — but also “What did I cause to happen.”

כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם בִּדְרֵךְ – הוּא יוֹצֵא וּבָא. עוֹלָה וְיוֹרֵד, מַעֲלָה וּמוֹרִיד, מְקַבֵּל וּמַשְׁפִּיעַ, פּוֹעֵל בְּתַחְתּוֹנִים וּמַעוֹרֵר בְּעֲלִיּוֹנִים.

As long as a person remains upon his path, he goes out and comes in. He ascends and descends, raises and brings downward, receives and bestows, acts below and awakens above.

זֶה סוֹד “לִיצֵאת וְלָבוֹא”. לֹא רַק לַעֲלוֹת. לֹא רַק לְהִגִּיעַ. אֲלָא לַעֲלוֹת, לְעוֹרֵר, לְהוֹרִיד – וּלְפַעֵל.

And this is the secret of “going out and coming in.” Not merely to ascend. Not merely to arrive. But to ascend, awaken, bring down — and act.

הַדֶּרֶךְ אֵינָהּ בַּק הַמְרָחֵק אֶל הַיַּעַד. הַדֶּרֶךְ עֲצָמָהּ הִיא מְקוֹם הַפְּעָלָה.

The path is not merely the distance to the destination. The path itself is the place of action.

מְקוֹרוֹת

Sources

דברים ל"א, ב' – "לא אוכל עוד לצאת ולבוא"

דברים ל"ד, י' – "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה"

דברים ל"ד, י"ב – "אשר עשה משה לעיני כל ישראל"

שמות י"ט, ג' – "ומשה עלה אל האלהים"

שמות י"ט, י"ד – "וירד משה מן ההר אל העם"

יחזקאל א', י"ד – "והחיות רצוא ושוב"

Deuteronomy 31:2 — "I can no longer go out and come in"

Deuteronomy 34:10 — "No prophet arose again in Israel like Moses"

Deuteronomy 34:12 — "which Moses performed before the eyes of all Israel"

Exodus 19:3 — "And Moses ascended to Elohim"

Exodus 19:14 — "And Moses descended from the mountain to the people"

Ezekiel 1:14 — "And the living beings ran and returned"